

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Hallituksen esitys ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 143/2025 vp)

Sivistysvaliokunta 4.11.2025

Esityksen sisältö tiiviisti

- Esityksessä ehdotetaan muutettavan ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, lukiolakia, lakia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta, oppivelvollisuuslakia sekä opiskelija- ja tutkijalakia.
- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2026.
- Esityksessä ehdotetaan täsmennyksiä ammatillisen koulutuksen tilauskoulutukseen sekä lukuvuosimaksuja toiselle asteelle opiskelemaan tuleville kolmansien maiden kansalaisille. Lukuvuosimaksuihin liittyen säädettäisiin rahoituslain muutoksista sekä tiedonvaihto-oikeuksista Maahanmuuttoviraston ja koulutuksen järjestäjien kesken. Lisäksi oppivelvollisuuslain soveltamisalaa tarkennettaisiin siten, etteivät Suomessa opiskelutarkoituksessa olevat kolmansien maiden kansalaiset olisi oppivelvollisia.

Tilauuskoulutusta koskevat ehdotukset

Ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus (laajentaminen EU/ETA-kansalaisille)

- Esityksessä ehdotetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisesti, että ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus avataan myös EU/ETA-kansalaisille vastaavalla tavalla kuin korkeakouluissa.
- Ehdotettu muutos tilauskoulutuksen avaamisesta EU/ETA-kansalaisille mahdollistaisi koulutuksen järjestäjille laajemmat mahdollisuudet järjestää tilauskoulutusta yritysten ja muiden tahojen tarpeisiin, mikä parantaa osaavan työvoiman saatavuutta.

Ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus (opiskelijoiden oikeudet)

- Lisäksi esitetään, että koulutuksen järjestäjä ei saisi järjestää tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on välittää opiskelijoita tutkinto-opiskelijoiksi siten, että opiskelijoiden välittäminen on voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa. Koulutuksen järjestäjän olisi huolehdittava siitä, että tilauskoulutusta koskevassa sopimuksessa on määritelty tilauskoulutukseen osallistuvan oikeudet ja velvollisuudet ja että tilauskoulutukseen osallistuvat tuntevat ne.
- Vastaavat säännökset ovat tulleet voimaan lukiolaissa 1.1.2025 ja yliopistolaissa ja ammattikorkeakoululaissa ne tulevat voimaan 1.8.2026.
- Lisäysten tarkoituksena on selventää voimassa olevaa sääntelyä. Täsmennyksillä pyritään puuttumaan tilauskoulutuksessa havaittuihin epäkohtiin muun muassa tilauskoulutus sopimusten sisällössä ja opiskelijoiden tietoisuudesta omasta asemastaan.
- Jatkossa koulutuksen tilaajan tulisi olla myös koulutuksen rahoittaja ja tilaajalla tulisi olla intressi koulutuksen järjestämiseen.

Lukuvuosimaksuja koskevat ehdotukset

Ehdotukset koskien lukuvuosimaksuja

- Esityksessä ehdotetaan, että kolmansista maista toiselle asteelle tuleville opiskelijoille säädettäisiin lukuvuosimaksut lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa.
- Esityksessä ehdotetaan, että koulutuksen järjestäjä ei voisi jatkossa saada valtionosuusrahoitusta lukuvuosimaksullisesta opiskelijasta vaan heidän koulutuksensa rahoitettaisiin kerättävillä lukuvuosimaksuilla.
- Esitys koskisi lain voimaantulon jälkeen opintonsa aloittavia.

Lukuvuosimaksujen kohdentuminen

- Pääsääntöisesti lukuvuosimaksullisia olisivat kolmansien maiden kansalaiset, jotka tulevat Suomeen opiskelutarkoituksessa.
- *Lukiokoulutuksessa* lukuvuosimaksuvelvollisia ovat ne, jotka hakevat Suomesta oleskelulupaa opiskelun perusteella, ja jotka oleskelevat Suomessa opiskelua varten myönnetyllä oleskeluluvalla.
- *Ammatillisessa koulutuksessa* lukuvuosimaksuvelvollisuudesta ei voisi vapautua vaihtamalla oleskelulupaperusteen opiskelusta työntekoon. Lukuvuosimaksuvelvollisia olisivat kaikki, jotka ovat saaneet ensimmäisen oleskeluluvan opiskelun perusteella ja myös heidän täysi-ikäiset perheenjäsenensä.

Lukuvuosimaksujen kohdentuminen

- Esitys lukuvuosimaksuista ei koskisi
 - Euroopan talousalueella vakituisesta asuvia kolmansien maiden kansalaisia eikä vakiintuneiden ohjelmien kautta saapuvia vaihto-opiskelijoita, jotka eivät tule suorittamaan koko tutkintoa tai lukion oppimäärää.
 - Suomeen ETA-valtioiden ulkopuolelta pidempiaikaiseen työhön tulevien perheeseen kuuluvia, jos heillä on ennen opintojen alkua oleskelulupa Suomeen.
 - Tilapäistä suojelua saavia (=ukrainalaiset) ja kansainvälistä suojelua saavia. Rajaus olisi vastaava kuin korkeakouluissa.
 - Oppivelvollisuusikäisiä eli alle 18-vuotiaita opiskelijoita, jotka tulevat Suomeen perheensä mukana, perheenkokoajan oleskelulupaperusteesta riippumatta.

Lukuvuosimaksun suuruus

- *Lukiokoulutuksessa* lukuvuosimaksun suuruus olisi vähintään lukiokoulutuksen keskimääräinen yksikköhinta tai järjestäjäkohtainen yksikköhinta, jos se on pienempi kuin keskimääräinen yksikköhinta. Yksikköhinna säädetään valtioneuvoston asetuksella vuosittain. Vuonna 2025 keskimääräinen yksikköhinta on 8433 euroa ja vuonna 2026 se on 8953 euroa.
- *Ammatillisessa koulutuksessa* lukuvuosimaksu olisi koulutuksen järjestäjän päättämä summa, joka keskimäärin kattaa koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Opetushallitus tuottaisi kustannuslaskelmia koulutuksen järjestäjien tueksi. Järjestämiskustannukset vaihtelevat suuresti riippuen tutkinnosta, koulutuksen järjestäjästä ja opiskelijan HOKS:sta. Kiinteän lukuvuosimaksun määrittäminen ei näin olisi tarkoituksenmukaista.

Tietojensaanti- ja tiedonluovutusosoikeus

- Lukiolakiin ja lakiin ammatillisesta koulutuksesta lisättäisiin koulutuksen järjestäjille tiedonsaantioikeus lukuvuosimaksusta päättämiseen tarvittavista hakijoiden ja opiskelijoiden oleskelulupatiedoista.
- Tiedonsaantioikeus on välttämätön lukuvuosimaksuja koskevan sääntelyn toteuttamiseksi.
- Koulutuksen järjestäjille annettaisiin oikeus antaa tietoja oma-aloitteisesti Maahanmuuttovirastolle seikoista, jotka ovat välttämättömiä Maahanmuuttoviraston tehtävien hoitamiseksi.
- Vastaavat säännökset ovat tulleet voimaan korkeakouluissa 1.12.2024.

Oppivelvollisuuslain muutos

- Suomeen opiskelutarkoituksessa tulevat alle 18-vuotiaat kolmansien maiden kansalaiset eivät olisi jatkossa oppivelvollisia.
- Ratkaisevaa olisi henkilön oleskeluluvan peruste.
- Lukuvuosimaksut eivät koskisi oppivelvollisuusikäisiä eli alle 18-vuotiaita opiskelijoita, jotka tulevat Suomeen perheensä mukana perheenkokoajan oleskelulupaperusteesta riippumatta. Koulutuksen saisi suorittaa oppivelvollisuuslain mukaisesti maksuttomasti sen kalenterivuoden loppuun asti, kun henkilö täyttää 20-vuotta.

Rahoituslain muutokset

- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavan siten, ettei lukiokoulutuksen yksikköhintoja laskettaessa oteta huomioon tilauskoulutuksen opiskelijoita eikä lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita.
- Lakia muutettaisiin myös siten, että ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskennassa ei huomioida suoritteita, jos opiskelija on lukuvuosimaksuvelvollinen opiskelija.

Tutkija- ja opiskelijalain muutokset

- Lakia ehdotetaan muutettavan siten, että opiskelijan oleskeluluvan myöntämisen edellytys olisi koulutuksen järjestäjän määräämisen maksujen suorittaminen.
- Vastaavat säännökset voimassa koskien ammattikorkeakouluja ja yliopistoja.

Kiitos!